

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
Бр. 16-297/1
20 год.
СКОПЈЕ

29-01-2016

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА

ПРОГРАМА
ЗА ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ
ВО МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА И
АРМИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Скопје, јануари 2016 година

СОДРЖИНА

ВОВЕД	3
1. ФАКТИЧКА СОСТОЈБА	4
2. ЦЕЛ	4
3. ЦЕЛНИ ГРУПИ	4
4. СУБЈЕКТИ НА ЈАЗИЧНАТА ОБУКА	5
5. НАДЛЕЖНОСТИ НА СУБЈЕКТИТЕ	5
6. ФОРМИ НА НАСТАВА	8
7. ТЕСТИРАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ	10
8. РЕСУРСИ	13
9. САМОФИНАНСИРАЊЕ И РЕФУНДИРАЊЕ	13
10. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	14
Прилог бр.1	15
Прилог бр. 2	16
Кратенки	17

В О В Е Д

Стратешка цел на Република Македонија, содржана и во стратешките документи како Националната концепција за безбедност и одбрана од 2003 година, Националната безбедносна стратегија од 2008 година, Стратегијата за одбрана од 2012, година, е трајната определба на нашата земја својата иднина да ја остварува како дел на европското семејство односно да стане полноправна членка на НАТО и на ЕУ. Овие стратешки документи, надополнети со механизмите на НАТО како и со Процесот на анализа и планирање (ПАРП) ги дадоа основните постулати за постигнување на интероперативност и исполнување на неопходните стандарди за членство во евроатлантските структури.

Во рамките на овој сегмент беа донесени и стратешки документи значајни за унапредување на системот за образование и обука и тоа: Стратегија за управување со човечки ресурси од 2004 година и Стратегијата за образование и обука од 2006 година.

Овие документи претставуваат појдовна основа за изработка на Програмата за изучување на странски јазици во Министерството за одбрана (во натамошниот текст: Министерството) и Армијата на Република Македонија (во натамошниот текст: АРМ).

Еден од клучните елементи на интероперативноста е јазичната обука на персоналот во Министерството и АРМ. Новите мисии и задачи на Министерството и АРМ придонесуваат јазичната обука да стане приоритетна задача со која нема да се изучува само англискиот јазик, туку и други странски јазици согласно потребите.

Изучувањето на странските јазици и подобрувањето на јазичните вештини е и составен дел од професионалниот развој на вработените во Министерството и АРМ.

Обезбедувањето на висококвалитетна и ефективна јазична обука ќе придонесе, персоналот планиран за учество/работа во штабови на НАТО, Европската унија, Организација на обединетите нации, мултинационални команди, здружени штабови и команди, регионални и меѓународни иницијативи да го достигне потребното ниво на познавање на странски јазици.

1. ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

Досегашната јазична обука за англиски јазик на персоналот во Министерството и АРМ се базира врз основа на расположливите ресурси на Министерството и АРМ и поддршката на земјите партнери по билатерална основа.

Јазичната обука за другите странски јазици се реализира во центрите за обука на НАТО и во рамките на школувањата кои ги нудат земји партнери по билатерална, регионална и мултилатерална основа.

2. ЦЕЛ

Целта на Програмата за изучувањето на странските јазици во Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија (во натамошниот текст: Програма) е подигнување и достигнување на нивото на познавање на странски јазици согласно усвоените партнерски цели (во натамошниот текст: ПЦ) и националните стандарди.

Основна задача на Програмата е примена на современи, стандардизирани и ефикасни програми за подобрување, усовршување и одржување на јазичните вештини (слушање, читање, зборување и пишување).

Потребното ниво на познавање на англиски јазик според ПЦ Г 1200 – јазични потреби е прикажано во Прилог бр.1 од Програмата.

Нивото на познавање на другите јазици согласно потребите на персоналот на Министерството и АРМ за јазична обука се утврдува согласно националните стандарди, наставните планови и програми на земјите партнери.

Потребното ниво на познавање на стручниот воздухопловен англиски јазик се утврдува според критериумите на меѓународната цивилна и воена регулатива, прикажано во Прилог бр.2 од Програмата.

3. ЦЕЛНИ ГРУПИ

Целни групи на јазичната обука се воениот и цивилниот персонал од Министерството и АРМ и административните службеници (во натамошниот текст: вработени) согласно потребата од работното место и тоа:

- офицерите;
- подофицерите;
- професионалните војници;
- цивилни лица на служба во АРМ;

- Административни службеници од следните категории:
 - Б – раководни;
 - В – стручни,
 - Г – помошно стручни.

Целни групи на јазичната обука се и:

- вработените кои се планираат да се упатат на работа во странство на должности и во меѓународни мисии и меѓународни организации, штабови, команди и мултинационални воени сили, како и на стручно оспособување и усовршување, школување и специјализација во странство од Министерството, АРМ и од другите органи на државната управа.

4. СУБЈЕКТИ НА ЈАЗИЧНАТА ОБУКА

Планирањето, управувањето и спроведувањето на јазичната обука го спроведуваат следните субјекти:

1. Секторот за човечки ресурси;
2. Секторот за воен воздухопловен авторитет;
3. Ј-1/ГШ на АРМ;
4. Командата за обука и доктрини/ АРМ, и
5. Центар за странски јазици при Командата за обука и доктрини.

5. НАДЛЕЖНОСТИ НА СУБЈЕКТИТЕ

5.1. Секторот за човечки ресурси согласно надлежностите во делот на стратегиското управување со системот за образование и обука, односно за планирањето и управувањето со јазичната обука:

- изготвува Годишен план и програма со кои се утврдуваат посебните видови, форми и нивоа на обука, стручно оспособување и усовршување на вработените во Министерството и АРМ;
- ја планира и координира јазичната обука во земјата и странство;
- одредува кандидати за јазичната обука согласно принципите на персоналниот менаџмент;
- изработува листа на слушатели кои ќе посетуваат настава по странски јазици од Министерството и АРМ;

*Програма за изучување на странски јазици во Министерството за одбрана
и Армијата на Република Македонија*

- препорачува мерки и изработува план за подобрување и усовршување на системот на обука и тестирање по странски јазици;
- изработува решенија за упатување на стручно оспособување и усовршување за странски јазици за вработените во МО;
- изработува договори за регулирање на правата и обврските за стручно оспособување и усовршување за странски јазици;
- планира и спроведува стручно усовршување на професорите;
- го координира и менаџира воведувањето нови технологии во обуката;
- спроведува мониторинг и евалуација и подготвува анализа на реализацијата на Програмата;
- предлага мерки за подобрување и поефикасна јазична обука;
- спроведува мониторинг и евалуација и подготвува анализа на степенот на имплементација на ПЦ 1200 и на прифатените наставни планови и програми за другите јазици;
- изработува политика за тестирање по англиски јазик согласно СТАНАГ 6001;
- изработува план за тестирање согласно СТАНАГ 6001,
- подготвува годишен извештај за имплементацијата на СТАНАГ 6001.

5.2. Сектор за воен воздухопловен авторитет врши:

- определување на целните групи;
- избор на кандидати;
- изработка на наставни планови и програми за стручниот воздухопловен англиски јазик;
- утврдување на критериумите и степенот на познавање на стручниот воздухопловен англиски јазик,
- надзор и евалуацијата и други прашања поврзани со стручниот воздухопловен англиски јазик како јазик од особено значење за АРМ.

5.3. J-1/ГШ на АРМ:

- изготвува и доставува Предлог - годишен план за јазична обука за воен и цивилен персонал на служба во АРМ;

*Програма за изучување на странски јазици во Министерството за одбрана
и Армијата на Република Македонија*

- одредува кандидати за јазична обука согласно принципите на персоналниот менаџмент;
- изработува наредби за упатување на стручно оспособување и усовршување за странски јазици;
- изработува извештаи и анализа од потребите за јазична обука за персоналот на служба во АРМ;
- соработува со Секторот за човечки ресурси во однос на искажаните потреби за изучување на странски јазици.

5.4. Командата за обука и доктрини/ ГШ на АРМ:

- планира човечки, финансиски и материјални ресурси за спроведување на јазичната обука;
- развива и спроведува курсеви за обука за странски јазици за воен и цивилен персонал во Министерството и АРМ;
- ги одобрува наставните планови и програми на Центарот за странски јазици.

5.5. Центар за странски јазици при Командата за обука и доктрини:

- подготвува и имплементира наставни планови и програми за реализација на јазичната обука;
- изработува наставни планови и програми за секој курс поединечно;
- изработува Каталог на курсеви за јазична обука, според формите на настава;
- изготвува извештаи (периодични и годишни) за условите за работа, опремата и учебните помагала со предлог мерки за нивно подобрување;
- подготвува извештаи за јазичната обука и ги доставува преку КОД, до ГШ на АРМ и до Министерството;
- води ажурна база на податоци за лицата кои посетувале јазична обука, како и за постигнатото ниво;
- дава предлози за усовршување и подобрување на професионалните квалитети на професорите;
- изработува и спроведува план за подобрување, усовршување и воведување на нови технологии за јазичната обука и тестирање;
- соработува со СТАНАГ 6001-тимот;

- менаџира со лабораториите за изучување на странски јазици во Министерството и АРМ.

5.6. АРМ СТАНАГ 6001-тим

АРМ СТАНАГ 6001 тимот се состои од професори по англиски јазик обучени за изработка, стандардизација и спроведување на тестирање по англиски јазик согласно СТАНАГ 6001.

Врз основа на повеќе анализи, тимот подготвува Политика за тестирање – документ кој го дефинира целокупниот процес на имплементација на СТАНАГ 6001, Спецификација за СТАНАГ 6001 тест, Насоки за тестирање по СТАНАГ 6001 за кандидатите и наставниците по англиски јазик.

Тимот ги креира тестовите, врши тестирање на кандидатите, оценување и обработка на податоци, како и воспоставување на база на тест-материјали кои ќе служат за понатамошна изработка на тестови за соодветните степени и нивни комбинации.

Изработката на тестот по АРМ СТАНАГ 6001 од страна на тимот опфаќа:

- анализа на потребите;
- составување на Спецификација за тест;
- пишување тест задачи;
- разгледување на задачи (модерација);
- пилотирање;
- преттестирање на поголема популација во странство;
- статистичка обработка на податоци;
- одредување на стандардот (cut-off score),
- тестирање.

6. ФОРМИ НА НАСТАВА

Јазичната обука се организира низ следниве форми на настава:

- интензивни курсеви;
- полунтензивни курсеви;
- курсеви за освежување на познавање на јазикот;
- специјализирани курсеви;
- подготовителни курсеви за 3 нивоа;
- учење на далечина,
- самоучење.

*Програма за изучување на странски јазици во Министерството за одбрана
и Армијата на Република Македонија*

Јазичната обука се реализира во работно време во текот на работната недела. По исклучок и со посебна наредба на министерот за одбрана, јазичната обука може да биде реализирана и во други термини и време на изведување.

6.1. Интензивни курсеви

Интензивните курсеви се реализираат во три циклуси годишно (јануарски, априлски, септемвриски) со обука од четири до пет часа дневно и се совладува соодветно ниво. Обуката се реализира според наставни планови и програми за работа изработени од тимот професори вработени во ЦСЈ. Планови и програми за работа постојат за 6 степени за изучување на англискиот јазик и тоа почнувајќи од прв степен (Beginner level) и завршно со 6 степен (Advanced level).

6.2. Полуинтензивни курсеви

Полуинтензивните курсеви се реализираат во времетраење од шест до девет месеци со обука од два часа дневно три пати во текот на работната недела и се совладува едно ниво.

6.3. Курсеви за освежување на знаењето

Курсевите за освежување на знаењето се наменети за лица кои имаат одредено познавање на јазикот но заради долг период поминат од стекнување со одреден степен имаат потреба да го освежат знаењето. Тие се организираат како интензивни краткотрајни курсеви, со различно времетраење (вообичаено должината на овие курсеви е од 3-4 недели), со по 6 часа дневно.

6.4. Специјализирани курсеви

Овие курсеви се наменски за лица планирани за упатување во мисии и работа, на стручно оспособување и усовршување, школување и специјализација во странство од Министерството и АРМ. Нивната основна цел е стекнување на дополнителни знаења т.е. стручна терминологија од одредена област како и специјални вештини поврзани со употреба на јазикот.

6.5. Подготвителни курсеви за 3 нивоа

Овие курсеви се наменски за лица планирани за упатување во мисии и работа, на стручно оспособување и усовршување, школување и специјализација во странство од Министерството и АРМ. Тие се организираат како интензивни курсеви со 4 часа дневно во траење од 4 месеци. Курсевите се организираат за 3 нивоа во кои можат да бидат вклучени лица кои се планирани за СТАНАГ тестирање и кои на влезното тестирање ќе покажат знаење соодветно за нивото за кое се предложени (4, 5 и 6 степен). Ваквите курсеви ќе се организираат еднаш до двапати годишно по потреба во групи од 12 до 14 слушатели.

6.6. Учење на далечина

Учењето на далечина е форма на учење со користење на материјали во специјално креирана електронска форма достапна преку интернет со помош од предавач (ментор).

Оваа форма ќе се примени кога ќе се создадат материјално – технички услови и персонал. Учењето на далечина ќе овозможи истовремено едуцирање на поголем број лица, подигање на квалитетот на едукацијата, максимално користење на персоналните ресурси за изведување и намалување на трошоците за изведување на едукативниот процес во однос на класичните методи.

6.6. Самоучење

Самоучењето е форма на учење која во голема мера е подредена на индивидуалните потреби и желби на вработените, како и на нивните вештини во менаџирање со сопственото време и информациите.

7. ТЕСТИРАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ

Тестирањето за проценка на нивото на познавање на странските јазици се спроведува

- на почетокот на секое ниво (влезно тестирање) – за одредување на нивото на странски јазик;
- по завршување на секое ниво (излезно тестирање) – за проценка на постигнатото знаење.

7.1. Влезно тестирање за одредување на нивото на познавање на англискиот јазик:

ЦСЈ спроведува влезно тестирање на персоналот од Министерството и ГШ на АРМ одреден за мисија и работа, за стручно оспособување и усовршување, школување и специјализација во странство или за влез во група за изучување на англискиот јазик. Влезното тестирање се спроведува со помош на влезни тестови (ALCPT или Oxford Placement test).

- Влезно тестирање по ALCPT тестот:
 - 1 степен – од 1 - 30 поени
 - 2 степен – од 30 - 45 поени
 - 3 степен – од 46 - 65 поени
 - 4 степен – од 66 - 80 поени
 - 5 степен – од 81 - 90 поени
 - 6 степен – од 91 - 100 поени
- Влезно тестирање по Оксфорд тестот (OPT):
 - 1 степен – од 0 - 17 поени
 - 2 степен – од 18 до 29 поени
 - 3 степен – од 30 до 39 поени
 - 4 степен – од 40 до 47 поени
 - 5 степен – од 48 до 54 поени
 - 6 степен – од 55 до 60 поени

7.2. Тестирање и оценување на слушателите кои посетувале настава по англиски јазик се врши според тестови со кои се проверуваат четирите јазични вештини (читање, слушање, пишување и зборување).

- Тестовите за проверка на знаењето на англискиот јазик ги креираат професорите вработени во ЦСЈ,
- Тестовите за проверка на четирите јазични вештини се креираат и спроведуваат за 6 степени на познавање на англискиот јазик од 1 степен – Beginner level) до 6 степен(Advanced level).

Услов за продолжување со изучување на следниот степен е положен претходниот степен и тоа од четирите вештини кои се тестираат слушателот мора да положи три вештини меѓу кои задолжително вештината зборување.

7.3. Успешно завршено ниво за другите јазици се утврдува согласно националните стандарди на земјите партнери и прифатените наставни планови и програми.

7.4. Тестирање и оценување според АРМ СТАНАГ 6001

Тестирањето и оценувањето на јазичните вештини според АРМ СТАНАГ 6001 се спроведува преку тестови развивани во согласност со НАТО-стандард STANAG 6001. Овие тестови ги изработува и спроведува СТАНАГ 6001-тимот.

Тестот според АРМ СТАНАГ 6001 е тест кој го мери севкупното јазично познавање, го одредува нивото на јазичната способност во согласност со стандардизираните критериуми и степени. Тестот е двостепен и има две форми: тест за ниво 1 и 2, и тест за ниво 2 и 3.

АРМ СТАНАГ 6001 се разликува од сите други тестирања и постојат пет степени со сите комбинации и тоа:

- СТАНАГ 1.1.1.1.
- СТАНАГ 2.2.2.2.
- СТАНАГ 3.3.3.3.
- СТАНАГ 4.4.4.4.
- СТАНАГ 5.5.5.5.

Забелешка: Нивоата 4 и 5 не се тестираат во Република Македонија.
(Пример: СТАНАГ 3.2.3.2. значи, ниво 3 за слушање, ниво 2 за зборување, ниво 3 за читање и ниво 2 за пишување).

Оценувањето вклучува употреба и на „+ ниво“ освен основните нивоа погоре наведени. Способноста „+ ниво“ подразбира јазична способност која ја надминува половината од следното основно ниво. Способноста „+ ниво“ суштински го надминува основното ниво на вештината, но не ги задоволува целосно или постојано сите критериуми за следното повисоко основно ниво.

Тестирањето се спроведува одделно за секоја јазична вештина: слушање, зборување, читање и пишување.

Редовни тестирања за проверка на јазичните вештини се спроведува исклучиво во две национални сесии годишно.

7.5. Тестирање и оценување на стручниот воздухопловен англиски јазик

Тестирањето и оценувањето на стручниот воздухопловен англиски јазик се врши според тестови развивани во согласност со стандардите прикажани во Прилог бр.2 од Програмата.

8. РЕСУРСИ

8.1. Човечки ресурси

Во реализацијата на јазичната обука покрај наведените субјекти (во глава 4), по потреба може да се вклучат и надворешни лица/институции чие ангажирање се регулира со посебен договор.

Наставен кадар може да предложи и ангажира одредена држава донатор за изучувањето на соодветниот јазик.

8.2. Материјални ресурси

Јазичната обука/настава се изведува во соодветни простории (кабинети, училници, лаборатории и друго) опремени со потребни наставни помагала.

8.3. Финансиски ресурси

Јазичната обука се финансира од буџетот на Министерството согласно Системот за планирање, програмирање, буџетирање и извршување (ППБИ).

Јазичната обука може да биде финансирана и кофинансирана и од одредена држава донатор за изучувањето на соодветниот јазик во земјата и странство, согласно билатералните и мултилатералните планови.

9. САМОФИНАСИРАЊЕ И РЕФУНДИРАЊЕ

Самофинансирањето (посетување курсеви во училишта за изучување на странски јазици надвор од Министерството и АРМ) како начин на изучување овозможува персоналот кој е опфатен со Програмата, а не е во можност да ги посетува курсевите организирани од страна на Министерството и АРМ, да посетува курсеви во училишта за странски јазици надвор од Министерството и АРМ, односно во Република Македонија.

Целосно или делумно надоместување на трошоците за изучување на странски јазици ќе биде земено во предвид кога кандидатот ќе достигне ниво на познавање на странски јазик согласно описот на работното место утврдени во актите на систематизација и формација.

*Програма за изучување на странски јазици во Министерството за одбрана
и Армијата на Република Македонија*

Овој начин на изучување на странските јазици е строго наменски и се однесува на персоналот определен согласно плановите за развој на персоналот во Секторот за човечки ресурси, одобрен од министерот за одбрана и началникот на ГШ на АРМ.

10. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Мониторинг и евалуација на спроведување на Програмата врши Секторот за човечки ресурси и изготвува годишен извештај кој се доставува до Министерот за одбрана.

МИНИСТЕР ЗА ОДБРАНА
Зоран Столевски

ПРИЛОГ 1

Јазичните потреби за персоналот планиран за учество во НАТО-задачи и во други мултинационални штабови, во министерства за одбрана, како дел од здружени сили и друг персонал редовно вклучен во НАТО-активности, според СТАНАГ 6001, едиција 4 се:

а) офицери SLP 3; 3; 3; 3;

б) подофицери SLP 2+; 2+; 2+; 2+;

в) цивилни лица SLP 3; 3; 3; 3;

Персоналот распореден во НАТО-операции и вежби или обука треба да ги задоволува најмалку следните јазични нивоа:

а) офицери на командни позиции и сите клучни офицери: SLP 2+; 2+; 2+; 2+;

б) сите други офицери: SLP 2; 2; 2; 2;

в) соодветните подофицери, OR-5 и нагоре, кои е можно да имаат чести контакти со персонал од други нации: SLP 2; 2; 2; 2;

г) персонал планиран за распределување од сите служби за управување тактички комуникации или комуникациски мрежи на НАТО или членови на тактички страни на воздушната контрола: SLP 2; 2; 1; 1.

ПРИЛОГ 2

Тестирање и оценување на стручниот воздухопловен англиски јазик се врши според критериумите на меѓународната цивилна и воена регулатива:

- Закон за воздухопловство на Република Македонија;
- ICAO¹ annex 1, 6, 10, 11 и document 9835;
- JAA²JAR³ - FCL⁴ 2.010, 1.010 и 4;
- NATO STANAG 3817⁵ и
- NATO STANAG 3993⁶(AAP - 49).

¹ ICAO – International Civil Aviation Organization.

² JAA – Joint Aviation Authorities.

³ JAR – Joint Aviation Requirements.

⁴ FCL – Flight Crew Licensing.

⁵ NATO STANAG 3817 – стандардизирање на фразеологија која се користи во военото воздухопловство.

⁶ NATO STANAG 3993 (AAP 49) – ги објаснува термините, поимите и дефинициите кои се употребуваат во военото воздухопловство.

*Програма за изучување на странски јазици во Министерството за одбрана
и Армијата на Република Македонија*

КРАТЕНКИ:

МО	Министерство за одбрана
АРМ	Армија на Република Македонија
ГШ на АРМ	ГенералШтаб на Армијата на Република Македонија
КОД	Команда за обука и докрини
ЦСЈ	Центар за странски јазици
ПЦ	Партнерска цел
ППБИ извршување	Системот за планирање, програмирање, буџетирање и